

FERIA III POST DOMINICAM QUARTAM.

DE DEI MANDATIS.

Nonne Moyses dedit vobis legem, et nemo ex vobis facit legem? (Joan. 7. 19).

In ecclesiæ Christi primordio, magno cum spiritus fervore legem Dei servabant christiani, et inter eos multi non mandata solum, verum et ipsa consilia evangelica perfectissime custodiebant: subsequentibus sæculis primævo hoc fervore cessante, vix in mundo reperitur qui fideliter et perfecte Dei legem custodiat: unde merito hujus ævi christianis exprobrare possemus, quod a lege Dei deviant ac eis dicere: *Nonne Christus dedit vobis legem, et nemo ex vobis facit legem?* O christifideles, si Dei jugum fregistis, si legem ejus violastis si mandata ejus non custodistis, in posterum æquissimam hanc Dei legem scitote fideliter servandam, et mandata ejus perfecte custodienda. Omni quidem tempore Dei legem servandi cuique onus incumbit; nunc vero maxime ejus observationi est studendum, cum tot homines eam impudenter violant. Nunc cum plerique legem Dei dissipant, eam alii majore cum fidelitate servare debent, majorem sui erga Deum amorem ostendere: *tempus faciendi. Domine: dissipaverunt legem tuam.* Ad hanc mandatorum Dei observantiam vos adducere conabor: cumque sine Dei gratia hæc perfecte doceri et servari nequeant, ad cælos prius extollamus mentem, preces ad Deum fundamus, et Spiritus Sancti gratiam humiliter postulamus, mediante Dei Genitricis intercessione. *Ace.*

Hæretici, desides et impii mandata Dei servare renuunt. *Hæretici* hujus temporis de eorum observatione non curant, illa impossibilia dicentes: docentque, justis etiam volentibus et conantibus deesse gratiam, qua possibilia fiant. *Desides* et pigri ea servare non satagunt, ideo quod non quidem

impossibilia, sed servatu difficilia credant; eaque esse onera gravissima et importabilia opinantur. *Impii* ea impudenter violant, quod ipsa servare vel non servare, tamquam quid indifferens existunt; iisque perinde est, quod bene vel male agant. *Mandata Dei servare est impossibile*; ecce hæreticorum commentum; *mandata Dei servare est difficile*: ecce desidum et ignavorum stultam excusationem; *mandata Dei servare est indifferens*; ecce impiorum proterviam. Jamvero falluntur et graviter hallucinantur hi omnes: adversus hujusmodi errores et impietates statuendum; Dei mandata servare non esse impossibile, sed possibile; non difficile, sed facile: non indifferens, sed absolute necessarium est. Mandata Dei servare est 1. possibile; 2. facile; 3. necessarium.

I PARS.

Dei mandata servare est possibile.

Dei mandata non esse observatu impossibilia ipse omnis veritatis author testatur et asserit, dicens: *mandatum hoc, quod ego præcipio tibi hodie, non supra te est (Deut. 30, 11).* Quod verissimum esse comprobant illustres multi utriusque testamenti heroes, qui Dei legem adamussim servarunt. De Josue enim dicitur, quod *sicut præceperat Dominus Moysi servo suo; ita præcepit Moyses Josue, et ille universa complevit: non præterit de universis mandatis, nec unum quidem verbum quod jusserrat Dominus Moysi (Jos. 11, 15).* De Davide loquens Deus, ait, *non fuisti sicut servus meus David, qui custodivit mandata mea, et secutus est me in toto corde suo (3 Reg. 14, 8).* De sanctis Zacharia, et Elisabeth legitimus, quod *erant justi ambo ante Deum, incedentes in omnibus mandatis et justificationibus Domini sine querela (Luc. 1, 6).* In sancto etiam Evangelio habetur, quod cum Christus adolescenti cuidam dixisset, Dei mandata esse servanda, respondit ille: *omnia hæc custodivi a juventute mea (Matt. 19, 20).* His et aliis sacre Scripture locis constat, Dei man-

data esse possibilia, eaque a multis fuisse servata; cum ergo hoc dicat Deus, nonne ei magis credendum, quam hæreticis, qui mandata Dei ab hominibus servari non posse effutiant? certe Deo qui prima veritas est, et qui mentiri non potest, firmiter credendum ac fatendum, quod mandata servare sit possibile. Quo argumento usus est D. Augustinus, dicens: *In omnibus Scripturis Deus tibi dicit, quia potes; tu vero e contrario respondes, non posse; considera nunc utrum Deo an tibi debeat credi. Et ideo quia veritas mentiri non potest, nunc vanas suas excusationes relinquat humana fragilitas* (in ps. I, serm. 7). Alia ratione utitur D. Augustinus, ut probet, Dei mandata esse possibilia, dum dicit blasphemos esse illos, qui ea impossibilia esse docent: *execramur eorum blasphemias, qui dicunt aliquid impossibile homini a Deo esse præceptum* (Serm. 19 de temp.). Blasphemi quidem sunt, et in Dei sapientiam blasphemant, qui Deum impossibilia jussisse asserentes, Deum stultum et insanum faciunt. *Quis non clamat*, inquit D. Augustinus, *stultum esse præcepta dare ei, cui non est liberum, quod præcipitur, facere?* Sic loquitur Libro de fide contra Manichæos, c. 19. Et alibi ait: *summæ iniquitatis et insanie est, aliquem tenere reum, quando id non facit, quod facere non potest*. Qui ergo dicunt, quod Deus impossibilia jubeat, blasphemant contra infinitam ejus sapientiam, eum ita stultum putantes ut ea præcipiat hominibus, quæ facere est eis impossibile; ita iniquum et insanum profitentes, ut reos teneat, qui illa non agunt quæ facere nequeunt. Nonne merito stultus censendus esset ille rex, qui subditis suis præciperet, ut usque ad nubes volarent, ut corpora solidiora penetrarent, ut lutum in aurum converterent, vel alia eis impossibilia facerent? insipiens quidem et stultus cuique videretur ille princeps, ac omnes stultum dicerent; *quis non clamat, stultum esse præcepta dare ei, cui non est liberum, quod præcipitur, facere?* Hac de stultitia quidem Deum accusant, qui mandata ejus impossibilia esse docent; hanc blasphemiam contra infinitam Dei sapientiam evomunt: e contra cum Deus non stultus, imo sit infinita sapientia, fatendum quod

impossibilia non jubeat, et quod mandata ejus servare possibile sit. Non solum in infinitam Dei sapientiam blasphemant, qui Deum impossibilia jussisse dicunt; verum etiam in infinitam ejus justitiam, dum eum ita iniquum faciunt, ut hominibus impossibilia præcipiat, eosque æternis suppliciis adjudicet, quia quæ eis impossibilia erant, non adimpleverant: *Quis non clamat, iniquum esse, eum damnare, cui non fuit potestas jussa complere? et has injustitias et iniquitates miseri non intelligunt, Deo se adscribere* (S. Aug. de fide c. Manich. 19). Nonne injustus esset ille judex, qui hominem ad furcas damnaret, eo quod usque ad nubes non volaverit, vel aliud aliquid sibi impossibile non fecerit? magna quidem hæc ejus esset injustitia; sed ecce identidem injustitiam qua Deum accusant, qui eum impossibilia jussisse dicunt; ecce execrandam blasphemiam, quam in eum evomunt: *execramur eorum blasphemias, qui dicunt aliquid impossibile homini a Deo esse præceptum*. Aliam rationem, eamque urgentissimam desumo ex D. Augustino dicente, quod si Dei mandata essent impossibilia, nullus peccaret, cum illa violaret; quia nemo peccat, cum facit id, a quo faciendum non potest abstinere, vel cum non facit id, quod facere ei est impossibile. *Quis peccat*, inquit D. Augustinus, *in hoc quod nullo modo caveri potest?* quasi dicat: nullus. Et ut ait Doctor Seraphicus: *nemo etiam venialiter peccat in eo, quod nullo modo prohibere potest, nec etiam potuit præcavere*. Quare si impossibilia essent Dei mandata, nullus peccaret, ea violando. Et sic omnia licerent, possetque quilibet occidere, fornicari, furari, et gravissima quævis crimina perpetrare, ac deinde dicere; non peccavi, cum hæc feci; quia non potui non occidere, non fornicari, non furari, et alia crimina non perpetrare. O execrandam doctrinam, qua ad omnia crimina aperitur janua! O errorem intolerabilem, quo omnia licere statuitur, cum Dei legem servare impossibile dicitur! Huic, similem aliam rationem adducunt S. Hieronymus, et Tertullianus, dicentes, quod si impossibilia essent Dei præcepta, Deus punire, et ad æternas inferni pœnas damnare non posset illos, qui ea violant. Si enim Dei mandata impossibilia sint, qui ea

transgrediuntur, non libere sed necessario ea transgrediuntur, quia scilicet ea servare non possunt; ut autem ait S. Hieronymus, ubi necessitas est, nec corona nec damnatio est. Et ut loquitur Tertullianus: *Nec boni, nec mali merces jure pensaretur ei, qui aut bonus, aut malus necessitate inventus fuisset.* O quam exitiosa ergo doctrina eorum, qui dicunt, Dei mandata esse impossibilia! Si enim quis credat impossibilia esse Dei mandata, ac proinde puniri non debere, quantumvis ea contemnat, omnibus facile se dabit criminibus, omnia sibi licere putabit; nec Dei justitiam magis timebit, cum blasphemabit contra Deum quam cum illum laudabit, cum libidinibus se fœdabit quam cum jejunabit; cum furabitur quam cum facultates suas pauperibus erogabit; quo nil magis absurdum, nil magis ridiculum, nilque pejus excogitari potest.

Si Dei mandata forent impossibilia, ad quid, quæso, omnia salutis motiva, quæ toties in sacra Scriptura nobis dantur? Deus modo Christi et sanctorum exemplis, modo salutaribus monitis, nunc penis inferni, et nunc paradisi gaudiis, quæ nobis proponit, nos movet et excitat ad præcepta servanda, ad serio incumbendum operi nostræ salutis; ad quid autem hæ exhortationes, ad quid tot monita hominibus fierent, totque salutis motiva eis proponerentur, si mandata servare esset impossibile? certe hæc omnia vana essent et inutilia. Si quis hominem cæcum sic alloqueretur; moneo te ut videas, hortor te ut videas, jubeo ut videas; si videris, grande tibi dabo præmium, si non videris, grave tibi imminet supplicium: nonne vana, et ridiculæ essent omnes hæc exhortationes, monitiones, promissiones, et minæ factæ homini illi, cui videre esset impossibile? sic a pari, si homini mandata servare esset impossibile, vana et inutilis essent omnes, quæ in sacris paginis reperiuntur exhortationes, monitiones et promissiones: vana essent omnia consilia et exempla; vana tandem essent omnia motiva quæ illis proponerentur ut excitarentur ad servanda mandata, et ad vacandum suæ salutis; quia ab iis peteretur, ut facerent, quod facere nulla ratione possunt. Efficacissima quidem hæc ratio, quia Deus nil inutile, nilque vanum facit. Ut autem magis pateat, quam ridicula,

et quam perniciosa sit doctrina dicentium, Dei mandata esse impossibilia, advertant, quod si præcepta non furandi, non occidendi, non adulterandi, et non mentiendi sint impossibilia, optime sequitur, quod omnes qui hæc præcepta impossibilia esse docent, se fures, homicidas, adulteros et falsarios fateantur (1). Sequitur etiam, *Apostolos*, qui omnia sua propter Deum reliquerunt, fuisse fures; *Evangelistas*, qui a Deo ad testandam veritatem sunt vocati, et qui eam usque ad sanguinis effusionem testati sunt, fuisse falsos testes; *Josephum et Susannam*, qui tam fortiter pro castitate decertarunt, adulterio se inquinasse. Hæc et alia multa absurda, et ridicula ex perversa hac doctrina sequuntur: ideo Concilium Tridentinum eos condemnavit, qui dicunt impossibilia esse Dei mandata: ait enim (sess. 6, cap. 11.): *Deus impossibilia non jubet, sed jubendo monet et facere quod possis, et petere quod non possis, et adjuvat ut possis.* Et canone octavo ejusdem sessionis rem totam expresse determinat his verbis: *si quis dixerit, Dei præcepta homini etiam justificato et sub gratia constituto esse ad observandum impossibilia, anathema sit.* Mandata ergo Dei servare est possibile. Hoc certissimum est; hoc de fide est; et vix reperitur, qui hoc in corde suo non credat; at quia multi mandata servare nolunt, id impossibile dicunt, quod facere nolunt. Error illorum non tam est in intellectu, quam in perversa voluntate, quæ inclinari non vult ad id faciendum, quod Deus præcipit; ideo dicunt, se mandata servare non posse, quia ea servare nolunt, seu quia voluntas illorum ea servare renuit. O peccator! fac tantum ut velis et mandata servare poteris; firmiter ea servare opta et propone, et illa facile ser-

(1) Recte quidem; nam eo ipso quod quis fatetur aliquid a nemine fieri posse, fatetur etiam neque a se factum, ni dicere velit se posse, quod nemo potest, quod est absurdum: consequenter fatetur, quod data occasione, quæ vix unquam deest, furatus est, homicidium fecit, aliquæ crimina perpetravit, quia ab iis abstinere non potuit. Eodem modo se gerent, si ve, gesserunt omnes, vel ipsi Apostoli et sanctiores viri, cum se obtulit occasio furandi, adulterandi etc., cum hæc mala vitare haud poterint. Valde impia et absurda commenta!

vare poteris, et modico vel nullo labore servabis; quia Dei mandata servare non solum est possibile, *verum etiam facile*.

II PARS.

Mandata Dei servare est facile.

Tanta in veteri lege præceptorum multitudo Judæis erat imposita, ut ea servare difficillimum esset. Nonnulli auctores asserunt, præcepta affirmativa in lege veteri fuisse ducenta et octodecim: tot scilicet, quot sunt membra in humano corpore; præcepta vero negativa fuisse trecenta sexaginta quinque, seu tot, quot sunt dies in unius anni circulo. Unde merito divus Augustinus veterem legem vocat *sarcinam innumerabilium observationum*. At nunc in lege gratiæ, in qua *benignitas et humanitas apparuit Salvatoris nostri Dei*, omnia judicialia et cæremonialia veteris Testamenti præcepta ablata sunt, et alia pauca nobis servanda remanent, eaque non gravia, nec difficilia, imo levia, et ad servandum facilia sunt: Joanne enim Apostolo teste, mandata Dei non gravia, sed facilia sunt; *mandata ejus gravia non sunt*. Unde Christus Dominus omnes penitus homines ad servanda mandata invitavit, utpote quia levia et ad observandum facilia sunt: « Venite, inquit, ad me omnes, qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos. Tollite jugum meum super vos, et discite a me, quia mitis sum et humilis corde, et invenietis requiem animalibus vestris. *Jugum enim meum suave est, et onus meum leve* (Mat. 11, 19) ». Jugum quidem Christi leve et suave nobis esse debet, cum ipse primus illud portaverit. Christus non ex illis est, qui dicunt et non faciunt: ipse enim prior quod docet facit, et ad illud quod nos facere præcipit, exemplo suo movet. Si divitiarum contemptum suadet, ipse, cum dives esset, ita pro nobis egenus factus est, ut non haberet ubi caput suum reclinarèt. Si ad patientiam nos hortatur, ipse labores plurimos et ipsam mortem tanta patientia pertulit, ut tamquam agnus innocens ad occisionem ductus, nec aperuit os suum. Si ini-

micos diligere, pro iis orare, iisque benefacere præcipiat, ipse nos dilexit, cum adhuc inimici essemus; ipse pro crucifixoribus in cruce oravit, et peccatores sibi inimicos innumeris beneficiis affectit. Ergo Christi jugum leve nobis videri debet, cum ipse primus illud portaverit, cumque id solum nobis præcipiat, et a nobis fieri postulet, quod et ipse modo perfectissimo fecit. Alia ratione jugum Dei esse leve evincit Hugo cardinalis: nempe quia etsi simus sub onere, Dominus tamen per gratiam suam onus nostrum levat. Sicut mater onus quod portat, aliquando super caput filii parvuli ponens, superius idem onus levat et portat, quoniam alias sustineretur puer; et tamen dicitur puer portare: sic Dominus onus legis, quod nobis imposuit, nobiscum portat; nihilominus totum homini tribuit, ipsumque remunerat, ac si totum portasset. Levia quidem et facilia nobis videri debent Dei mandata, cum ea levia esse asserat Christus; cum sint jugum, quod portavit ipse Christus, et cum sint onus, quod Deus per gratiam suam nobis leve efficit. Levissima vero et ad observandum facillima cuique videbuntur Dei mandata, si spectetur spes præmii, et attendatur beatitudo æterna, quam obtinebunt qui Dei mandata fideliter servabunt. Verum est, quod Dei mandata servare nonnunquam ex se est difficile et durum; si verò attendatur merces æterna et infinita quam Deus dabit iis, qui mandata servaverint, ea servare suavissimum et facillimum fiet; *que enim natura sua dura sunt et aspera, spes præmii facit levia*. Quam magna est merces, quam in celo præparavit Deus iis, qui præceptis ejus obsecuti fuerint! E contra quam levia et parva sunt quecumque ad hanc mercedem obtinendam homines in hoc mundo pati possent! certe, ut ait divus Paulus (ad Rom. 8, 18), *non sunt condigne passionis hujus temporis ad futuram gloriam, que revelabitur in nobis*. Si vellet Deus, ut ad hanc beatitudinem obtinendam, quilibet homo pateretur quidquid usquam in hoc mundo passi sunt apostoli, martyres et confessores, hoc leve reputandum pro consecutione æternæ beatitudinis: cujus ratio est: quia omnes hujus mundi labores, omniaque tormenta finita sunt et transitoria; beatitudo vero est infinita et æterna in cujus compara-

tione omne finitum et transitorium quid leve et minimum semper est, ideoque leve et quasi nihilum censendum est quiddam homines in hoc mundo perferre possunt acquirendæ æternæ beatitudinis causa; *non sunt condignæ passiones hujus temporis ad futuram gloriam.*

Levissima itaque et ab observandum facillima nobis videntur Dei mandata, si beatitudinem æternam, quæ mandatorum observatione obtinetur, serio contemplantur. Ulterius, ut ait divus Augustinus, ea servare dulce et facillimum nobis foret, si Deum, qui hæc præcepta tulit, ardentem amaremus: quia *quidquid durum est in præceptis, ut sit leve charitas facit.* Multi in Dei mandatis aliquid durum et grave experiuntur: grave illis est parentes honorare, castitatem sectari, aliena propriis dominis restituere, inimicis parcere, et alia divinæ legis mandata adimplere: unde hoc? ex defectu utique charitatis. Gravia illis sunt Dei præcepta, quia non amant: si enim Deum amarent, omnia mandata levia et ad observandum facilia illis essent: quia *quidquid durum est in præceptis, ut sit leve charitas facit.* Lex Dei, lex amoris est: qui non amant, illam gravem putant; si diligimus Deum, suavis est, facilis est, dulcis est; *et nihil dulcius, quam respicere in mandatis Domini* (Ecc. 23, 37). Amore omnia dulcescunt, et ut ait D. Augustinus, ita ingeniosus est amor, ut amanti *in deliciis etiam laboriosa vertantur.* O homo! laboriosum et durum tibi est, injurias condonare, male parta propriis dominis reddere, et alia Dei præcepta servare; Deum ardentem ama, et nil in hoc mundo dulcius, nil tibi suavius erit, quam Deo jubenti obtemperare, omniaque ejus præcepta perfecte adimplere: *nihil dulcius, quam respicere in mandatis Domini.* Quis enarrare, aut mente complecti queat, quot labores, quot sudores, quot molestias, quot vigilias, quot curas Jacob pro Rachele sua, integro quatuordecim annorum circulo exanthlaverit? *Die noctuque,* inquit ipse de seipso, *cæstu urebar et gelu, fugiebatque somnus ab oculis meis* (Gen. 31, 40): hæc tamen omnia ei erant dulcia, et quatuordecim anni quibus laboravit, ad obtinendam Rachelem in sponsam, *videbantur illi pauci dies, præ amoris ma-*

gitudine (Gen. 29, 20). Omnia hæc ei dulcia erant, quia, ut ait S. Bernardus, *ubi amor est, labor non est;* et ut loquitur S. Augustinus: *omnia secula et immania prorsus facilia et prope nulla efficit amor* (serm. 48 de temp.). Ama ergo Deum, et nullo modo grave et durum, imo suave tibi et facile erit Dei mandata servare. Si Deum non amas, tibi gravia erunt; si Deum amas, non gravia, sed levia tibi erunt: *aut enim quisquam non diligit, et grave est; aut diligit, et grave non est.* Itaque Deum ex toto corde ama, et mandata ejus servare tibi facillimum erit. Regio prophete ita levia et facilia videbantur Dei mandata, ut in iis servandis non minoribus potiretur deliciis, quam in divitiarum multarum possessione; *in via testimoniorum tuorum delectatus sum, sicut in omnibus divitiis* (Psal. 118, 24). In eorum observatione nil amarum, nil durum; omnia facilia, suavia, et ipso melle dulciora ei videbantur. Dulce ei erat, Deum adorare, Deum amare, nomen Dei in vanum non assumere; parentes colere, aliena non furari, et alia Dei præcepta servare; nil ipsi suavius, nil dulcius erat, quam Dei legi obtemperare. Et ideo clamabat, Dei præcepta esse *desiderabilia super aurum et lapidem pretiosum multum, et dulciora super mel et favum* (Psal. 18, 11). Davidi suave et facile erat Dei præcepta servare, quia Deum ardentem diligebat; diligite similiter Deum, et mandata ejus servare non durum, amarum et difficile, at suavissimum vobis erit. Hæc capere nequeunt, qui carnis et mundi legibus, moribusque reguntur; hi nil in hoc mundo suave esse sentiunt, quam bonis frui presentibus, ad libitum suum creaturis uti, sensualibus satiari voluptatibus, altiores sæculi venari dignitates, nullumque comparandis divitiis modum, finemque ponere. O utinam gustarent hi, quam suavis sit Dominus! O utinam Dei amore tantillum accenderentur! Deum diligentibus hæc omnia fastidirent, nilque amplius illis dulcius foret, quam Deum amare, et legem ejus servare. Deum amando, nil laboris in legis divinæ observantia experirentur; imo et in ea servanda aliquid inesse difficultatis dicere erubescerent; quia *difficultatis nomen amor erubescit.* Non quidem illam durum et gravem dicerent;

e converso nil suavius illis esset, quam Dei legem perfectissime servare; quia amanti nil dulcius, suavius nihil, quam Dei mandata servare. Quum vero Dei mandata servare possibile et facile sit; *ea servare est etiam necessarium.*

III PARS.

Dei mandata servare est necessarium.

Interrogavit quidam adolescens Christum, atque ab eo petiit, qua via ad cœlum pergere, et quibus bonis operibus paradisum obtinere posset; *Magister bone, quid boni faciam, ut habeam vitam æternam?* (Matth. 19, 16). O præclaram quæstionem! o dignam homine christiano interrogationem! Ad hæc o magnam etiam et millies ponderandam Christi responcionem! nam adolescenti respondit; *si vis ad vitam ingredi, serva mandata.* Non dixit ei Christus; ad obtinendam vitam æternam necessarium est, ut cæcos illumines, ut montes ex uno in alium locum transferas, ut surdis auditum, et mutis loquelæ usum conferas: solummodo ut mandata serves: *si vis ad vitam ingredi, serva mandata.* Ecce quod maledictio faciendum ad assequendam æternam beatitudinem. Tota dæmonis malitia, totaque ejus ars et cura in hoc sita est, quod a mandatorum observatione homines avertat. Juber Deus, ut non deos alienos, sed Deum verum, unum et trinum adoremus; et suadet dæmon, ut corda et affectus nostros, non Deo, sed vili cuidam creaturæ impendamus. Imperat Deus, ut non in vanum ejus-nomen assumamus; et dæmon ad jurandum, pejerandum, et blasphemandum allicit; præcipit Deus, ut dominicis diebus divino cultui specialiter vacemus: et dæmon his diebus homines ad ludos, choreas et comessationes excitat; prohibet Deus, ne aliena auferamus; et dæmon homines ad aliena rapienda instigat; alterius uxorem concupiscere Deus vetat; et dæmon fœdæ libidinis flammam in hominum cordibus accendit. O quam magna malitia dæmonis, qui tanto studio homines ad violanda Dei man-

data incitat! o quam miseri plerique hominum qui dæmoni, non Deo obtemperant! miseri quidem; quia qui Dei mandata transgrediuntur, nunquam vitam æternam obtinebunt, si peccati sui poenitentiam non agant. Ut enim declaravit Christus, ad vitam æternam promerendam mandata sunt necessario servanda; *si vis ad vitam ingredi, serva mandata.* Audiamus adhuc Christum hac de re disserentem; *Non omnis, inquit, qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum cœlorum; sed qui facit voluntatem Patris mei, qui in cœlis est, ipse intrabit in regnum cœlorum* (Matth. 7, 21). Impiissimi quique peccatores habent interdum lucida intervalla; interdum alta ex imo corde emittunt suspiria; interdum judiciorum Dei timore concutiuntur; interdum pectora tundunt; et cum concionatorem de inferni suppliciis, vel de paradisi gaudiis dicentem audiunt, toti interius commoventur: imo nonnunquam ad Deum clamant: *Domine, miserere mei: Domine, tuus sum ego, salvum, me fac: Domine, propitius esto mihi peccatori; Domine, ne derelinquas me.* At, *non omnis qui dicit, Domine, Domine, intrabit in regnum cœlorum,* verum qui facit voluntatem Dei, seu qui mandatis ejus obtemperat; *sed qui facit voluntatem Patris mei, qui in cœlis est, ipse intrabit in regnum cœlorum.* Illos propheta maledictio vocat, qui Dei mandata violant: *maledicti qui declinant a mandatis tuis.* Qui legi Dei fideliter obtemperant, et mandata ejus custodiunt, benedicti erunt a Domino; quia in die judicii ad cœlestia regna possidenda vocabuntur, audientque Christum dicentem: *Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi* (Matth. 25). Qui autem Dei mandata impudenter violant, si poenitentiam non agant, tabescent et deficient, ac demum a Deo in die judicii maledicentur, ut ait Doctor Seraphicus; et audient *ite maledicti in ignem æternum.* In die judicii, cum Christus homines judicaturus in formidando justitiæ suæ throno sedebit, ab hominibus solummodo quæret, an mandata servaverint; et unumquemque salvabit vel damnabit, prout mandata servaverit, vel non servaverit. A regibus et principibus tunc non petet Christus, an summa cum pompa et majore

state in mundo vixerint, an populos multos armis subegerint, vel an de hostibus gloriose triumphaverint; sed an mandata custodierint. Ab aulicis non quæret, an principum amicitiam sibi conciliaverint, an ad altiores sæculi dignitates ascenderint; vel an multas facultates congregarint; sed an cuncta Dei præcepta servaverint. Ab omnibus tandem hominibus, cujusvis status et conditionis illi sint, postulabit, an mandata fideliter custodierint, et iis qui illa servaverint, dicit: *Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi*; illos vero qui mandata violaverint, si ante mortem penitentiam non egerint, æternis suppliciis adjudicabit, dicens: *ite maledicti in ignem æternum*. Si rex aliquis ea non servaverit, et contra vilis rusticus illa servaverit; rusticus servabitur, et rex damnabitur: si ea non servaverit pontifex, et ea servaverit sacerdos; æternam beatitudinem obtinebit sacerdos, et pontifex ad æterna supplicia condemnabitur. Si servus et ancilla Dei mandatis obtemperaverint, et non iis obtemperaverint eorum domini; servus et ancilla ad coelestia regna æternam beandii mittentur, et eorum domini ad sempiterna tartari tormenta æternum cruciandi præcipitabuntur. Non ergo indifferens est Dei mandata servare, vel non servare; sed ea servare est absolute necessarium ad salutem, cum ii tantum salventur qui ea servant; et damnentur illi, qui ea non servant.

Quod de omnibus omnino mandatis intelligendum est; ad salutem enim non aliqua solum, sed omnia omnino mandata servanda necessario sunt, quia quicumque vel unicum ex Dei præceptis in materia gravi voluntarie violaverit, æternæ damnationis debitum incurrit, a quo non nisi sincera penitentia solvi nequit, quam sepe mors prævenit, temerarius peccatoribus illudendo, qui audacter Dei leges pessumdant spe futuræ penitentiae et veniæ. *Quicumque totam legem servaverit*, inquit S. Jacobus, *offendat autem in uno, factus est omnium reus*; quomodo est omnium reus? *quia*, inquit Doctor Angelicus *æque pro uno, ac pro omnibus peribit*. Profecto qui plurima præcepta violaverit, gravius plectetur in inferno, quam qui unicum solum transgressus fuerit: ast æque vere damna-

bitur, qui unicum violaverit, quam qui omnia: *æque pro uno ac pro omnibus peribit*. Hujus rei ratio est: quia omnis qui in statu lethalis peccati moritur, ad æterna supplicia damnatur: omnis autem qui vel unicum, in materia gravi præceptum violavit (nisi penitentiam egerit) in statu lethalis peccati moritur, ac proinde ad æterna supplicia damnatur æque vere ac qui omnia violavit: *æque pro uno ac pro omnibus peribit*. Falluntur nonnulli, qui suæ salutis satis consulere arbitrantur, quia in uno tantum peccant, et unicum Dei præceptum violant. Jejuntant, altissimo altaris sacrificio religiose intersunt, aliaque omnia Dei et Ecclesiæ præcepta, un excepto fideliter servant: et quia in unico peccant, hoc pro nihilo reputant; sciunt tamen, quod ad æternas inferni pœnas pro unico mortali æque vere damnabuntur, ac pro mille: *æque pro uno, ac pro omnibus peribunt*. O frater, *ne dicas*: non sum blasphemus, nec fur, nec usurarius, nec voluptatibus illicitis indulgeo. *Ne dicas*: non sum luxuriosus, nec ebriosus, nec maledicus, tantum aliena detineo. *Ne dicas*: omnia Dei et Ecclesiæ mandata, uno dempto, perfecte servo, quia qui peccat in uno, factus est omnium reus, et *æque pro uno ac pro omnibus peribit*. Ne ergo sic loquaris: tuam serio conscientiam scrutare, intimos eius recessus explora; et vide, an aliquid Dei, vel Ecclesiæ mandatum violaveris; si vel unicum semel violasse reperies, perpetrati peccati penitentiam age, et in posterum omnia penitus mandata studiose serva. Imitare Zachariam et Elisabetham, qui non aliqua solum, sed omnia penitus mandata custodiebant: *erant justi ambo ante Deum, incedentes in omnibus mandatis, et justificationibus Domini* (Luc. 1, 6). Imitare prophetam, qui non aliqua tantum, ad omnia Dei mandata servare statuerat: *juravi et statui custodire judicia justitiæ tuæ* (Ps. 118, 106). Omnia similiter Dei mandata custodi; nec eorum unico excepto omnia fideliter serva. Ea omnia servare est possibile, est facile, est necessarium: fac quod tibi possibile, quod tibi facile, quod tibi necessarium, et postquam Dei mandatis in hoc mundo obtemperaveris, a Deo in cælo coronaberis. Amen.

FERIA IV POST DOMINICAM QUARTAM.

DE CÆCITATE SPIRITUALI.

Præteriens Jesus vidit hominem cæcum a natiuitate
(Joann. 9).

Cum cæcum illum a Christo sanatum mente revolo, divini hujus medici peritiam demiro, et mox ad hujusmodi peccatores, qui spirituali cæcitate feriantur, et qui in hoc mundo ambulat ut cæci, animum transfero. Non me latet, omnes penitus peccatores esse quadammodo cæcos, eo quod juxta commune philosophorum et theologorum axioma, *omnis peccans est ignorans*. Ast inter eos multi inveniuntur, quorum tanta est cæcitas, ut videntes non videant, eriminumque suorum gravitatem, et suppliciorum inferni acerbiter non agnoscant; saltem eo modo, quo apta sunt affectum movere ad bene agendum. Et ideo peccatis suis adhærent, in iis immorantur, nec ab iis surgere quocumque modo curant. Similes hi sunt Harpasti famulæ cæcæ, quæ se cæcam nesciebat, et ideo sol tantum se non videre credebat, quia totam domum tenebris oppletam censebat. Sic tanta est quorundam peccatorum cæcitas, ut gratiæ cœli, et salutis lumen non videant; et tamen se cæcos esse ignorant. Ideoque cum filios lucis se esse existiment, peccatis suis pertinaciter adhærent, nec ab iis surgere vel minimum satagunt. O pessimum cæcorum genus, o quam difficile hujusmodi cæcos curare, et veritatis lumine illustrare? Quis mihi det, ut miseros peccatores gravi hac cæcitate laborantes curare valeam? hoc dare potest Spiritus Dei, qui si præsto nobis sit, in fine hujus concionis dicere poterimus: *cæci vident*. Ipsi ergo auxilium supplices postulemus. *Ave*.

Cum medicæ artis periti morbi ejusdam curationem suscipiunt, primo causas et principia, a quibus procedit, sollicite inquirunt: secundo acerbiter et malignitatem ejus sedulo

scrutantur: *tertio*, remedia opportuna, et ad sanandum idonea apponunt, vel apponi curant. *Hi causas morbi inquirunt*, ut eas præcipient, utque ipsam mali radicem evellant et tollant: *morbi etiam acerbiter scrutantur, et serio perpendunt*, ut pro ratione mali congrua remedia præscribant; *medicamenta tandem opportuna et idonea apponunt*, ut morbum procul pellant, et infirmo perfectam sanitatem afferant. Quod medici, cum illis qui corporali infirmitate gravantur, perficere solent, hoc ego hodie facere statuo quoad homines peccatores, qui spirituali cæcitate laborant. Et ideo quæ sint cæcitatibus spiritualibus cause, quæ malignitas, et quæ remedia jam explanabo. Videbimus 1. cæcitatibus spiritualibus causas, ut eas præcipient; 2. cæcitatibus spiritualibus malignitatem, ut ei occurramus; 3. cæcitatibus spiritualibus remedia, ut ea adhibeamus.

I PARS.

Cæcitatibus spiritualibus cause.

Sicut medici, ut morborum causas et principia agnoscere valeant, peritiores artis medicæ magistros hac de re consulunt, ita, ut cæcitatibus spiritualibus causas investigare possem, sacræ Scripturæ interpretum, et doctorum theologiæ libros pervolvavi, triplicemque hujus cæcitatibus causam esse inveni, peccatum, scilicet, dæmonem, et Deum. 1. *Peccatum*, malitia sua; 2. *Dæmonem*, arte sua; 3. *Deum*, justitia sua.

1. Credebant Pharisei, cæcum natum a Deo cæcitate fuisse percussum, quia parentes ejus grave quoddam peccatum perpetraverant, vel quia præviderat Deus grave quoddam peccatum, quod ipse cæcus post natiuitatem perpetraturus erat. At fallebantur, quia nec peccata a parentibus perpetrata, nec peccata ab ipso cæco perpetranda, cæcitatibus ejus causa extiterant: *neque hic peccavit, neque parentes ejus, ut cæcus nasceretur*. Verum est, quod originale peccatum generalis et remota fuerit causa hujus cæcitatibus corporeæ, sicut et

omnium malorum quæ in mundo sunt: si enim Adam non peccasset, filii ejus nec cæcitate, nec alio quovis morbo laborarent. Attamen mendici hujus cæcitas non fuit a peccato ejus proprio et speciali, vel a peccato parentum; nec ideo hic homo privatus fuit oculorum lumine, quod vel ipse, vel parentes peccaverint; voluit Deus sic illum nasci, vel curatione ejus suam manifestaret potentiam; *neque hic peccavit, neque parentes ejus, ut cæcus nasceretur, sed ut manifestent opera Dei in illo.* De cæcitate spirituali aliter ratiocinandum, quam de corporea: licet enim cæcitas corporea non semper oriatur a peccatis, quæ quis commisit, cæcitatibus tamen spiritualis origo et causa sunt semper peccata, quæ quis perpetravit: et ideo spirituali cæcitate percutiuntur homines, quia adversus Deum deliquerunt: *ambulabunt ut cæci, quia Domino peccaverunt* (Soph. 1, 17). Hæc est vera et proxima causa cæcitatibus eorum. Sicut oculus corporeus a fumo, vel noxio quodam humore obscuratur et excæcatur, ita oculus animi, seu intellectus, avaritiæ, odii, superbiæ, aliorumque peccatorum fumo semper excæcatur, tantaque a peccatis oritur cæcitas, ut qui in peccata facile labuntur et in iis perseverant, jumentis animi oculo carentibus, similes fiant: *comparatus est jumentis insipientibus, et similis factus est illis.* Sampson a Dalila traditus est Philistæis hostibus suis; *quem cum apprehendissent Philistiim, statim eruerunt oculos ejus.* Similem in modum Dalila, seu caro infirma et rebellis, si ejus non comprimantur impetus, quemque tradit libidini, gula, amori flagitioso, aliisque vitiiis, quæ velut hostes infensissimi, illum excæcant, illumque in tantam cæcitatem adducunt, ut vix cognoscat, quid faciendum, quidve vitandum saltem cognitione practica, quæ eum ad declinandum a malo, et ad faciendum bonum inducat. Certum est, quod cæcitate spirituali percuti non solet homo prima vice, qua in peccatum aliquid incidit, tunc excæcatur, cum sua multiplicavit et pluries iteravit peccata, aut cum sæpe divino restitit lumini, et in peccato diu perseveraverit. Tunc enim Deo permittente, a peccatis in quibus jacet, ita excæcatur, ut vix eorum gravitatem agnoscat:

homo ergo excæcatur a proprio peccato: *ac excæcatur etiam a dæmone.*

2. Diabolus quidem homines excæcat, non quoscumque, sed eos qui gravibus a multo tempore, adhærent peccatis: Deus enim dæmoni remittit habenas, et sæpe permittit, ut hujusmodi homines deludat, seducat, et in cæcitatem adducat. Colligitur id manifeste ex sacra Scriptura ubi habetur, quod cum puniendus esset Achab ob plurima scelera sua, permisit Deus diabolo, qui est spiritus mendacii, ut deciperet prophetas ipsius, et prophetarent illi prospera, quibus ille fidem adhibens periit occisus a Syris: *dedit*, inquit Michæas, *Dominus spiritum mendacii in ore omnium prophetarum tuorum*; nimirum ut ipsi decepti te decipiant, et inducant ad bellum, in quo pereas. Quod fecit diabolus cum Achab, hoc facit quotidie adversus homines peccatores, et præcipue infideles, quos ita excæcat, ut vix Evangelii lumen videant: *Deus hujus sæculi*, inquit D. Paulus, *excæcavit mentes infidelium, ut non fulgeat illis illuminatio Evangelii. Deus hujus sæculi*, ut exponit doctor Angelicus, est diabolus, qui est deus sæculariter viventium, non quidem creatione, sed sua perversitate, exemplo et suggestione, quibus mediantibus, ita hominibus juxta sæculi leges viventibus dominatur, ut eorum Deus videatur. Malignus autem ille deus malitiæ suæ arte infideles et innumeros peccatores, Deo permittente, in errorem adducit, et ita excæcat, ut vix agnoscat peccatorum suorum gravitatem, Dei bonitatem, gratiæ divinæ dignitatem, pericula inferni quibus circumdantur, et cælestia bona quæ Deus ipsum diligentibus præparavit. Non facile concipitur, quomodo diabolus intellectum hominum excæcet, judicia eorum pervertat, eosque in errorem inducat. *Hoc facere potest*, interius concitando humores et spiritus, unde fiat, ut imaginatio longe aliter res apprehendat, quam revera sint: sicut fit in phreneticis et melancholicis morbo affectis. *Hoc facere potest*, avertendo mentem a lectione librorum piorum, vel a consideratione paradisi, inferni, et aliorum per quæ posset erudiri, et ad bene agendum excitari. *Hoc facere potest*, concitando in

homine varias passiones, præsertim odii, cupiditatis, et ambitionis, quæ rationis iudicium perturbare solent. *Hoc agere potest* per varia visa, aut phantasmata interius phantasiæ objecta, quæ videantur esse revelationes: vel etiam per exteriores apparitiones. *Hoc tandem agere potest* per præstigia, et falsa miracula, quibus homines ultimis potissimum temporibus seducentur. Quocumque autem modo hæc faciat, certum est, quod permittente Deo, homines diabolus excæcet, et in errorem inducat. Non tamen ita illos excæcat, quod usus rationis totaliter impediatur; seu ita quod qui a dæmone excæcantur, non possint advertere, se parum secure procedere; alioquin nec in ipsa excæcatione, nec in iis quæ per mentis cæcitatatem faciunt, peccarent: quod aperte falsum videtur. Dæmon ita solum illos excæcat, ut non sine magna difficultate recte et prudenter in eo negotio, in quo excæcati dicuntur, rationis lumine uti possint. Sic peccatores excæcat diabolus; *eos etiam Deus excæcat.*

3. Hoc facit Deus non solum permissive, quatenus permittit diabolo, ut per se, suosque angelos homines decipiat, eorumque mentes pervertat et excæcet; hoc etiam facit negative, et per occasionem. Hoc facit Deus *negative*; quatenus propter peccata ab hominibus patrata, gratiæ suæ auxilia, quibus homo illuminaretur, juste subtrahit et denegat. Justo enim iudicio, peccatis hominum id exigentibus, divinum illud lumen subducit, quo mentem humanam ad ea quæ salutis sunt cognoscenda, illustrare solet; parcius ac rarius illud tribuens propter eorum indignitatem. Peccatores siquidem illi, qui a Deo justitiæ sole assidue se avertunt per peccata, quæ perpetrant, indigni sunt, ut divini huius solis lumine, necnon divini gratiæ radiis illustrentur; præsertim cum mens humana per peccata fiat terrena, tenebrosa, et ad tantum lumen excipiendum inepta: quos propterea Deus negative excæcat, dum gratiam suam illis denegat, seu parcius gratiæ suæ lumine illos illustrat. Tandem homines nonnunquam excæcat Deus *per occasionem*; quatenus scilicet positive vel permissio est causa aliquarum rerum, ex quibus homines oc-

casione errandi, vel in concepto jam errore se firmandi et in eo perseverandi sumunt. Sic hæretici excæcantur ipsis scripturis, dum ex quibusdam sententiis, in specie eorum errori faventibus, putant a se stare verbum Dei; sic etiam excæcantur alii divitiis, et alii prosperitate, ex quibus occasionem sumunt credendi, Deum ipsis favere ipsosque diligere; et ideo in statu peccati pertinaciores permanent. Ex præfatis constat, triplicem spiritualis cæcitatæ esse causam; Deum scilicet, diabolum et hominem: nunquam tamen a Deo excæcatur homo, nisi prius eum homo criminibus suis ad hoc coegerit: nunquam etiam a dæmone efficaciter excæcatur, nisi ipsi homo consentiat. Diabolus enim hominem ad cæcitatem quidem disponit, estque cæcitatæ causa dispositiva; solus homo suo consensu eam perficit, dum veritatis dilectione et consideratione abstracta, eligit errorem suis passionibus pravisque suis affectibus et opinionibus consentaneum. Unde homo cæcitatæ suæ est ultima causa: nec a Deo, vel a dæmone excæcatur, si quod in se est ad cæcitatem vitandam faceret. Igitur caveat quisque ne in spirituales cæcitatem incidat: quam sane effugiet, qui *cæcitatæ spiritualis malignitatem serio ponderabit.*

II PARS.

Cæcitatæ spiritualis malignitas.

Sicut corporei morbi gravitas, ita et cæcitatæ spiritualis malignitas per effectus cognoscitur. Sicut enim manifestum est, corporeum hunc morbum esse gravem, a quo dolores intolerabiles, phrænesis, mors, vel exitiosi alii effectus causantur, ita et cæcitatæ spiritualis malignitatem magnam esse quisque intelliget, si advertat, obstinationem, innumera crimina, et æternam hominis damnationem esse hujus cæcitatæ effectus. Cæcitas enim spiritualis est 1. obstinationis causa: 2. criminum multorum origo; 3. ad æternam damnationem proxima dispositio.

1. Consistit obstinatio, seu obduratio, in firma et constanti affectus ad aliquod malum adhesionem propter speciem quamdam boni, quod in hoc malo apprehenditur. Unde fit, ut qui sic obduratus est, neque internis inspirationibus, neque externis monitis, neque flagellis, neque minis, neque promissis a malo dimoveri possit: veluti saxum marmoreum ad omnia se obduret, et impenetrabilem præstet, nisi majore quadam vi divinitus impellatur. Grande malum est hæc obstinatio, quæ a cæcitate spirituali, tanquam a sua causa manare solet: ideo enim pravus hominum peccatorum affectus malo immobiliter adhæret, quia eorum intellectus cæcitate percussus et ignorantie tenebris obvolutus, eis malum ut bonum objicit. Hæc de causa peccatores obstinati peccatis suis mordicus adhærent, in iis pertinaciter perseverant, quia cæcitatibus et ignorantie suæ tenebris, veluti catenis ferreis constricti a peccatis se extricare non valent. Cum de ægyptiacis tenebris loquitur Salomon, eas ait veluti tetra et dira fuisse vincula, quibus alligati ita detinebantur, ut nulla eis inde exeundi remaneret libertas; *vinculis tenebrarum, et longæ noctis compediti, fugitivi perpetuæ providentiæ jacuerunt* (Sap. 17, 5). En quis sit effectus cæcitatibus spiritualibus et tenebrarum quibus involvuntur nonnulli peccatores; hæc in iis causant obstinationem in malo, fruntque quasi vincula, quibus compediti in peccatis suis ita detinentur, ut vix ab eis exire possint. Prisci quondam sapientes pertinaciam, filiam noctis esse dixerunt; siquidem ex nocte et obscuritate intellectus tanquam ex causa et iniqua matre oritur pertinacia et obstinatio in culpa. Ideo enim impii obstinantur in peccato, quia cæci sunt, seu quia cæcus et errans eorum intellectus id ut bonum apprehendit, quod malum est; cæcitas illa, qua obtenebrantur mentes eorum, est causa obstinationis, qua corda eorum in malo obdurantur, et peccatis ita adhærent, ut vix ab iis avelli possint. Magna ergo est cæcitatibus spiritualibus malignitas, cum sit obstinationis causa: magna etiam ejus est malignitas, *cum sit peccatorum multorum origo.*

2. Dum sol lucet, bestie silvæ in antris, in dumetis, et in aliis locis obscuris latent; mox vero ut sol occidit cœlumque te-

nebris opertum est, e recessibus suis egrediuntur, undequaque vagantur, omniaque vastant, diripiunt, et depopulantur: *posuisti tenebras, et facta est nox, in ipsa pertransibunt omnes bestie silvæ* (Ps. 103). Similem in modum, quamdiu homo christianus fidei et gratiæ lumine illustratur, ab omni peccato facile declinat; cum autem intellectus ejus ignorantie tenebris obvolvitur, cum mens illius cæcitate percussit, mox dæmones, passiones, vitia, pravi habitus, et omnia quæ ad peccatum inclinant, quasi solvuntur, et miserum hunc peccatorem spirituali cæcitate percussum cruciant, a virtutis semita abstrahunt, ad male operandum alliciunt, et ad innumera peccata pertrahunt. Ex ipso tempore, quo peccatores hujusmodi, cæcitatibus spiritualibus tenebris obvoluti sunt, religionis, charitatis, pietatis, et justitiæ operibus non vacant, vindictæ, invidia, iræ, avaritiæ, aliisque vitiiis se dedunt, ac in omne peccatum currunt, et præcipientes ruunt: *pedes illorum ad malum currunt* (Prov. 1, 26). Ecce unde oriuntur innumera peccata, quibus nonnulli inquinantur homines; hæc a spirituali cæcitate, qua laborant, ortum habent; cæcitas illa est maligna mater innumerorum criminum, in quibus jacent, adhærent, et perseverant. Cæcitas spiritualis est a peccato, et ad peccatum: est a peccato, quia ob plurima peccata quæ quis perpetravit, Deus eum animi cæcitate ferit: *percutiat te Dominus amentia, et cæcitate, ac furore mentis, et palpes in meridie, sicut palpare solet cæcus in tenebris* (Deut. 28, 29). Est etiam ad peccatum, quia postquam a peccato genita et causata est, ipsa peccatum parturit, et ad innumera peccata trahit: mox enim ut cujusdam hominis intellectus cæcitate spirituali obscuratus et obtenebratus est, in immunditiam, avaritiam, aliaque peccata facile trahitur; *obscuratum habentes intellectum, alienati a via Dei per ignorantiam quæ est in illis, propter cæcitatem cordis ipsorum, semetipsos tradiderunt impudicitie, in operationem immunditiæ omnīs, in avaritiam* (Ephes. 4, 18). Magna ergo est cæcitatibus animi malignitas, cum sit criminum multorum origo; maxima vero reputanda ejusdem malignitas, cum ad æternam damnationem sit proxima dispositio.

3. Hoc expresse docet Doctor Angelicus, dicens cæcitatem spiritualem esse dispositionem proximam ex sua natura ad inferni supplicia trahentem eos, qui cæcitate hac percussi sunt. Unde, licet cæcitas animi sit pœna peccati, magnaue sit pœna, ad aliam tamen majorem ordinatur et disponit, nempe ad inferni pœnam, quæ intolerabilis et æterna est: *Excecatio ex sui natura ordinatur ad damnationem ejus qui excecatur, propter quod ponitur inter reprobationis effectus* (1, 2, qu. 7). Verum est, quod qui a Deo excæcantur, non necessario damnentur: possintquo damnationis æternæ pœnas devitare; communiter tamen omnis qui animi cæcitate in hoc mundo feritur, in opprobrium æternæ damnationis incurrit et hanc cæcitatem fere semper sequitur damnatio tamquam cæcitatis effectus; *sequitur eum ignominia et opprobrium*, inquit Sapiens; seu, ut exponit D. Hieronymus, *opprobrium æternæ damnationis nulla ratione exadit* (Prov. 18, 3). Et revera damnati, qui nunc in inferno cruciantur, cæcitate animi, quæ in hoc mundo percussi fuerant, damnationis suæ causam esse fatentur. *Erravimus, inquam, a via veritatis, et justitiæ lumen non luxit nobis; et sol intelligentiæ non est ortus nobis. Lassati sumus in via iniquitatis et perditionis, et ambulavimus vias difficiles, viam autem Domini ignoravimus* (Sap. 5, 6). Ob cæcitatem suam viam Dei ignoraverunt, et hæc fuit causa damnationis eorum. Non posset, inquit S. Cyrillus, ullum hominis os damnatorum metum, terroremque declarare; nulla hominis labia satis magnam vim habent ad dicendum illorum statum atque ploratum. Gemunt continenter et sine intermissione, et nullus est qui misereatur; vociferantur ex profundo, et nullus est qui liberet; exclamant et plangunt, et nullus est qui commoveatur. Ibi lachrymantes, ejulantesque dicunt: ubi nunc hujus mundi jactantia? ubi inanis gloria? ubi deliciae? ubi ornatus? ubi divitiæ? ubi requies? ubi nobilitas? ubi corporis virilitas? ubi falsa illa et inutilis mulierum pulchritudo? ubi imprudens et effrænata audacia? ubi vestimentorum comptus? ubi peccandi impura et frivola delectatio? transierunt hæc omnia sicut umbra? transierunt, et nihil nobis manet nisi cruciatus æternus,

et formidanda supplicia, quæ merito patimur, quia ob perpetrata a nobis scelera tanta cæcitate percussi sumus, ut cœli viam ignoraverimus: *viam autem Domini ignoravimus*. Hæc cæcitas est damnationis nostræ causa. Ecce cæcitatibus spiritualibus malitiam. *Videamus nunc remedia ad hanc cæcitatem curandam idonea.*

III PARS.

Cæcitatibus spiritualibus remedia.

Qui mente cæci sunt, de remediis ad cæcitatem suam curandam sumendis parum curant, non enim de remedio cogitant, qui mala sua virtutum loco numerant, et uti dicebat S. Hieronymus (cont. Vigil.), *qui peccare se nescit, corrigi non vult. Qui dolorem vulneris non sentit, salutis remedia non requirit*. Si tamen hujusmodi cæci sanari velint, gratiam, verbum Dei et penitentiam habent remedia ad cæcitatibus spiritualibus curationem maxime idonea: 1. *gratia* est remedium supernaturale, quod humiliter a Deo est petendum; 2. *verbum Dei* est remedium à Deo datum, quod non est abjiciendum; 3. *penitentia* est remedium salubre et efficax, quod est strenue assumendum.

1. Apud Matthæum narratur, quod egrediente Christo ab Jericho secuta est eum turba multa, et ecce duo cæci, sedentes secus viam, audierunt quia Jesus transiret, et clamaverunt dicentes: Domine, miserere nostri, fili David. Turba autem increpabat eos ut tacerent; at illi magis clamabant dicentes: Domine, miserere nostri, fili David. Et stetit Jesus, et vocavit eos et ait, quid vultis, ut faciam vobis? dicunt illi: Domine, ut aperiantur oculi nostri. Misertus autem eorum Jesus, *tetigit oculos eorum. Et confestim viderunt*. Tactus Christi fuit illis in remedium: ideo sanati sunt, quia tetigit eos Christus, voluitque Salvator tactu eos sanare, ut doceret nos mentis cæcitatibus tactu Christi curari: neque aliquem mente cæcum sanari posse,

nisi eum Christus per gratiam suam tangat. *Tactus Christi*, inquit Doctor Seraphicus, *est tactus gratiæ, quo Deus tangit cor per contritionem*. Hoc gratiæ divini tactu sanatus est Paulus, sanatus Petrus, sanatus Augustinus, et eo sanantur alii peccatores; hi enim a cæcitate sua sanari non possunt, nisi gratiæ divini tactu, quia ut variis in conciliis definitum est, gratia Dei est remedium ad animi infirmitates curandas, et ad peccatoris conversionem necessarium. Iamvero quia hoc remedium a Dei arbitrio pendet, qui cui et quando placuerit, illud dare potest, ab eo humiliter et ferventer est postulandum. Cæci quos sanavit Christus, ab eo petierunt, ut ipsos sanaret, et quo magis populus eos increpabat, eo ardentius ab eo sanari petebant, clamantes et dicentes: *Domine, misereri nostri*. Sic, qui animi cæcitate laborant, a Deo supplices petere debent gratiam, quæ est remedium ad cæcitatem spiritualem curandam necessarium. Huiusmodi cæci, ut sanari valeant, non debent attendere quid suadeat caro, quid inspiret diabolus, quid dicat mundus; ad loca sacra, ad orationis domos crebro se conferre debent; ibique quo majori fervore poterunt, humiliter et constanter a Deo petere, ut eos illuminet per gratiam suam; ibi clamare debent: *Domine, miserere nostri*. Domine, gratiæ tuæ auxilia nobis concede. Hoc est primum cæcitatibus spiritualibus remedium, quod a Deo est postulandum. Aliud cæcitatibus spiritualibus remedium est verbum Dei: illud enim verbum est quasi collyrium, quo mentis cæcitas sanatur, et a quo cæci peccatores illuminantur: *declaratio sermonum tuorum illuminat* (Ps. 118, 130). Videte quomodo sanaverit Christus cæcum illum, de quo S. Lucas ait, quod ad eum clamaverit, quodque supplex ab eo petierit illuminari, dicens: *Domine, ut videam* (Luc. 18, 41). Et Christus dixit: *respice*; et confestim sanatus est. Hoc Christi verbum, *respice*, fuit remedium, quo cæcum illum sanavit, inquit Doctor Seraphicus: ut doceret nos, verbo Dei cæcos peccatores illuminari, et ad viam veritatis adduci. Cum cæcus peccator concioni interest, prædicatorem audit dicentem: *respice* mandata Dei quæ violasti, paradisi gaudia quibus non frueris, et inferni supplicia quibus adjudicaberis: *respice*, quo-

modo Dei voluntati rebellis exististi, quomodo salutaria ejus monita sprevisti, quomodo sacramenta ejus profanasti, quomodo te totum mundo, vanitati, et voluptati dedisti: *respice* animam tuam criminibus quæ perpetrasti deformatam, diris conscientiæ morsibus laceratam, variis passionibus agitatam, et evidenti salutis suæ jacturæ expositam: *respice* quæ intra te sunt, et humiliare; quæ supra te sunt, et spera; quæ infra te sunt, et time: hæc et alia his similia verba a prædicatoribus proferri solent, quæ cæcos peccatores illuminant, si oblato rebelles non sint lumini: hæc sunt remedium a Deo paratum, ut illos illuminet, utque cæcitatem illorum tollat: *Declaratio sermonum tuorum illuminat*. Propterea cæci peccatores crebro adire debent conciones, ut a verbo Dei illuminentur, et cum divino hoc verbo illuminantur, superno huic lumini duro corde non obstant. Maxima sollicitudine impedire conatur dæmon, ne peccatores verbum Dei a concionatoribus prolatum audiant, vel in sacris Libris scriptum legant; eis suadet satanas, ut potiusquam ad conciones, ad comedias se conferant: non sacros, verum profanos libros perlegant, quia probe scit infonsissimus ille hominum hostis, quod si Dei verbum audirent vel legerent, ab eo illuminarentur, et ad meliorem vite frugem adducerentur. Euge, peccator, quantumvis cæcus ad conciones propera, piorum librorum lectioni incumbere, verbumque Dei sive auditum, sive lectum erit tibi magnum cæcitatibus remedium, quia dum audies, vel leges Dei verbum, dabit tibi Deus internas inspirationes, interiorius te illuminabit, cujus vocem si audieris nec cor tuum obdureris, cæcitas a mente tua auferetur.

3. Aliud cæcitatibus spiritualibus remedium est poenitentia; ut enim ait Divus Augustinus: *Poenitentia cæcis visum restituit, aviti fugat*. Sicut Paulus visum recepit, postquam per triduum neque comedens, neque bibens, sed orans fuit, ita, inquit Doctor Seraphicus, *cæcus peccator per triduum poenitentia recipit visum animæ*. Efficacissimum hoc est remedium ad sanandos peccatores spirituali cæcitate laborantes. Verum ut hoc sanentur medicamine, assumendum et applicandum est: huiusmodi peccatores non sanat poenitentia, si eam fugiant, abhor-

reant et detestentur; tunc sanat, cum eam in cæcitatibus suarum remedia adhibent. Refert sacer textus, quod cæcum Christus sanaverit luto, quod oculis ejus apposuit; *lutum posuit mihi super oculos, et lavi, et videro* (Jo. 9, 15). Vili luto eum sanavit, ut ei indicaret, nil vilius peccato, quo exæcatur homo. Lutum illud oculis ejus admovit, ut cæcum illum doceret, non sanari hominem cæcitate spirituali percussum, nisi lutum ex cinere et lacrymis penitentiae compositum sumat. Hoc remedio usi sunt David, Paulus, Augustinus, et alii quotquot a peccatis surrexerunt, et a spirituali cæcitate sanati sunt. Eodem et vos utimini remedio, ut a mentis cæcitate liberemini. Gratiam a Deo supplices petite, verbum Dei frequenter et humiliter audite; in primis salubre penitentiae medicamentum adhibete. Contritio, confessio et satisfactio sunt *triduum penitentiae, per quod cæcus peccator recipit visum animæ*: igitur summo dolore conteratur cor vestrum; ad confitenda omnia et singula peccata os vestrum aperiatur, et ad Deo, proximoque satisfaciendum, quidquid poterit manus vestra, generose efficiat. O cæci peccatores! vidistis quæ sint vestrae cæcitatibus causa, quæ malitia, quæ remedia. *Nostis*, potissimam cæcitatibus vestrae vos esse causam, ideo humiliamini, et adversus vosmetipsos irascimini. Ne dicatis, hic vel ille est in causa, cur tot et tanta perpetravi peccata, ob quæ in mentis cæcitatibus incidi; fatemini, ego sum qui feci, ego potissima, ultima, et quasi unica sum causa cæcitatibus qua laboro. *Nostis*, quanta sit cæcitatibus spiritualis malitia, qua nulla videtur major, cum in obstinationem, in peccata plurima, et in infernum trahere soleat, ideo a tanto malo liberari satagite, et contendite. *Nostis*, quæ sint remedia tanto malo adhibenda et ad illud sanandum idonea, hujusmodi adhibete remedia. Sine Dei gratia tantum malum sanari nequit, eam supplices petite; Dei verbum est efficax remedium ad cæcitatibus hanc curandam, illud frequenter, attentè et humiliter audite; ac tandem penitentiam, tamquam optimo remedio utimini. Penitentiam agite, et aperiatur oculi vestri, ut Dei lumen videatis in hoc mundo, et in celo. *Amen.*

FERIA V POST DOMINICAM QUARTAM.

DE MORTE.

Ecce defunctus efferebatur filius unicus matris suæ
(Luc. 7, 12).

Quamvis in hoc mundo nil communius morte, quæ ad omnes venit, rapit omnes, et omnes, cum minus cogitant, ad sepulchrum trahit, nihil tamen facilius obliviscuntur homines, quam mortem, cujus imaginem et ipsas ideas a mentibus suis multi tamquam importuna phantasmata fugant: *nihil ita quotidie homines ut mortem vident; nihil ita obliviscuntur, ut mortem* (S. Eucl. in paræn.). Si supra terram ambulemus, ipsa nos monere videtur, quod nil nisi pulvis et cinis sumus: *pulvis es, et in pulverem reverteris* (Gen. 3, 19). Si ærem inspicimus, hic suo modo cuique hominum dicit, nil nisi ventum esse vitam ejus: *memento, quia ventus est vita mea* (Job. 7, 7). Si mare et flumina intueamur, hæc nos admonent, quod *omnes morimur, et quasi aquæ dilabimur* (2 Reg. 14, 14). Omnia tandem quæ in hoc mundo cernimus, ad mortis memoriam nos revocare videntur; et tamen nil ita a memoria nostra excidit, ut mortis recordatio: *homines nihil ita obliviscuntur, ut mortem*. Ut hanc mortis oblivionem damnet Christus Dominus, et ut ejus memoriam mentibus nostris ingerat, proponit in hodierno Evangelio filium unicum et ipsum juvenem, qui mortuus est, et qui palam ad tumulum, multis comitantibus, defertur: *ecce defunctus efferebatur filius unicus matris suæ*. Ut altius mentibus vestris hæc mortis memoria infigatur, hæc de morte erit concio. *Ave.*

Cum ad puerum hunc mortuum, qui ad sepulchrum hodie defertur, mentis meæ oculos converto, non ejus misereri haud possum, et identidem intus moveor ad scrutandum, quid, a quo.